

OBSAH

1 JAZYK, JEHO PODSTATA A FUNKCE.....	11
1.1 Podstata jazyka	11
1.2 Znakový (sémiotický) charakter jazyka	12
1.3 Systémový charakter jazyka	12
1.4 Společenský charakter jazyka	13
1.5 Funkce jazyka	13
2 JAZYKOVĚDA, JEJÍ ROZVRSTVENÍ A ÚKOLY TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ	15
2.1 Metody zkoumání v jazykovědě	15
2.2 Rozvrstvení jazykovědy	16
2.3 Jazyková norma, úzus a kodifikace	17
2.4 Jazyková správnost a jazyková kultura	19
3 ČESKÝ NÁRODNÍ JAZYK, JEHO VÝVOJ A ÚTVARY	22
3.1 Stručný vývoj češtiny	22
3.2 Útvary českého národního jazyka	24
3.3 Spisovný jazyk	24
3.4 Vývojové tendence současné spisovné češtiny	26
3.5 Dialekty (místní nářečí)	28
3.6 Interdialekty (nadnářeční útvary)	31
3.7 Sociolekty (sociální nářečí)	32
3.7.1 Profesní slangy – profesionalismy	32
3.7.2 Zájmové slangy (slangy v užším smyslu)	33
3.7.3 Argoty	34
4 ZVUKOVÁ A GRAFICKÁ REALIZACE JAZYKOVÉ KOMUNIKACE	35
4.1 Obecně	35
4.2 Fonetika	37
4.2.1 Dělení fonetiky	37
4.3 Mluvení – fyziologie a analýza	38
4.3.1 Mluvní orgány a jejich činnost	38
4.3.2 Ústrojí dýchací (respirační)	40

4.3.3	Ústrojí hlasové (fonační)	41
4.3.4	Ústrojí hláskovací (modifikační)	42
4.3.5	Slyšení řeči	44
4.4	Hlásky – jejich artikulace a klasifikace	46
4.4.1	Obecně	46
4.4.2	Samohlásky	47
4.4.3	Souhlásky	49
4.5	Fonologie	54
4.5.1	Poměr fonetiky a fonologie	54
4.6	Základní fonologické pojmy	55
4.7	Distribuce fonémů (fonologická kombinatorika, fonotaktika)	56
4.8	Střídání hlásek	58
4.9	Změny hlásek	59
4.10	Zvukové prostředky souvislé řeči	59
4.10.1	Obecně	59
4.10.2	Členění řeči	60
4.10.3	Modulace	61
4.11	Spisovná výslovnost	63
4.11.1	Obecně	63
4.11.2	Výslovnost slov přejatých (cizího původu)	64
4.12	Grafický systém češtiny (grafémika)	65
5	SLOVNÍ ZÁSoba A TVOŘENÍ SLOV	68
5.1	Obecně o slovní zásobě	68
5.2	Slovo a pojmenování	69
5.3	Složení slovní zásoby	70
5.4	Systém ve slovní zásobě	71
5.5	Vrstvy slov ve slovní zásobě	72
5.5.1	Slova patřící k nespisovným útvarům národního jazyka	73
5.5.2	Slova se slohovými příznaky	73
5.5.3	Slova s časovými příznaky	74
5.5.4	Slova expresivní	75
5.5.5	Slova přejatá	76
5.6	Slovní význam a jeho struktura	78
5.6.1	Slova jednovýznamová (jednoznačná, monosémní)	79
5.6.2	Slova mnohovýznamová (mnohoznačná, polysémní)	79
5.6.3	Homonyma	82
5.6.4	Synonyma	83
5.6.5	Antonyma (opozita)	84
5.6.6	Hyperonyma a hyponyma	85
5.7	Frazeologie	86

5.8 Slovníky a jejich druhy	87
5.9 Tvoření slov.....	88
5.9.1 Obecně o tvoření slov a pojmenování.....	88
5.9.2 Typy pojmenování.....	89
5.9.3 Slootovorné kategorie, typy a procesy	91
5.9.4 Slootovorné procesy	91
5.10 Slootovorné postupy.....	92
5.10.1 Odvozování	92
5.10.2 Tvoření slov skládáním (kompozice).....	106
5.10.3 Tvoření slov zkracováním (abreviace).....	108
6 MORFOLOGIE	110
6.1 Místo morfologie v jazykovém systému	110
6.2 Morf a morfém	110
6.2.1 Členění slovního tvaru	110
6.2.2 Typy morfů.....	111
6.2.3 Pojem kmene	112
6.3 Vztah morfologie k jiným jazykovědným disciplínám.....	112
6.3.1 Vztah morfologie k syntaxi	112
6.3.2 Vztah morfologie k tvoření slov	113
6.3.3 Vztah morfologie k fonologii, morfonologie.....	113
6.4 Formální morfologie	114
6.4.1 Vzorové paradigma	114
6.4.2 Vývojové tendence ve formální morfologii	114
6.5 Funkční morfologie.....	115
6.5.1 Gramatické kategorie vyššího řádu.....	116
6.5.2 Gramatické kategorie nižšího řádu.....	118
6.6 Substantiva (podstatná jména)	125
6.6.1 Zvláštnosti ve vyjadřování mluvnických významů	126
6.6.2 Tvarová soustava substantiv obecných – domácích a začlenitelných přejatých	128
6.6.3 Tvarová soustava substantiv přejatých	143
6.6.4 Tvarová soustava vlastních jmen	147
6.7 Adjektiva (přídavná jména).....	150
6.7.1 Zvláštnosti ve vyjadřování mluvnických významů	151
6.7.2 Tvarová soustava adjektiv	151
6.8 Pronomina (zájmena)	155
6.8.1 Zvláštnosti ve vyjadřování mluvnických významů	157
6.8.2 Tvarová soustava zájmen	157
6.8.3 Zájmenná deklinace rodových zájmen.....	158
6.8.4 Adjektivní deklinace rodových zájmen.....	161

6.9	Numeralia (číslovky).....	162
6.9.1	Zvláštnosti ve vyjadřování mluvnických významů	163
6.9.2	Tvarová soustava číslovek	164
6.9.3	Kombinované číslovkové výrazy	165
6.9.4	Pádová forma substantiva ve spojení s číslovkami základními v pozici subjektu.....	166
6.10	Verba (slovesa).....	166
6.10.1	Zvláštnosti ve vyjadřování mluvnických významů	167
6.10.2	Tvarová soustava sloves.....	168
6.10.3	Popis konjugačních typů	175
6.11	Adverbia (příslovce).....	186
6.11.1	Třídění adverbii.....	186
6.12	Prepozice (předložky).....	187
6.12.1	Klasifikace předložek.....	187
6.13	Konjunkce (spojky).....	188
6.13.1	Typy vztahů vyjadřovaných spojkami	189
6.14	Partikule (částice).....	189
6.14.1	Klasifikace částic.....	190
6.15	Interjekce (citoslovce).....	190
6.15.1	Klasifikace citoslovcí.....	191
7	SKLADBA	192
7.1	Pojetí skladby	192
7.2	Věta a výpověď'	193
7.3	Gramatický větný vzorec.....	195
7.3.1	Valence a vazba.....	195
7.4	Vlastnosti výpovědi.....	199
7.4.1	Propoziční akt.....	200
7.4.2	Akt komunikačního záměru mluvčího	205
7.4.3	Subjektivní postoje mluvčího.....	213
7.5	Syntaktické vztahy	214
7.5.1	Koordinační skupina	216
7.5.2	Adordinační skupina	220
7.5.3	Syntaktický vztah dominance.....	223
7.6	Větné členy.....	225
7.6.1	Základové a nezákladové větné členy.....	227
7.7	Zvláštnosti a nepravidelnosti ve větných strukturách	272
7.7.1	Elipsa	272
7.7.2	Polovětné útvary.....	273
7.7.3	Volně vytčené větné členy	277
7.7.4	Parenteze (vsuvka)	279

7.7.5	Nedostatky ve výstavbě výpovědi.....	280
7.8	Souvětí.....	283
7.8.1	Parataxe a parataktické (souřadné) souvětí.....	284
7.8.2	Hypotaxe a hypotaktické (podřadné) souvětí.....	289
7.8.3	Složitě souvětí	293
7.8.4	Sémantická klasifikace souvětí	302
7.9	Seznam použitých zkratk a značek.....	308
8.	STYLISTIKA	310
8.1	Styl.....	310
8.1.1	Jazykový styl (sloh).....	311
8.2	Stylotvorné faktory (slohoví činitelé).....	311
8.2.1	Stylotvorné faktory subjektivní.....	312
8.2.2	Stylotvorné faktory objektivní	313
8.3	Stylová oblast (stylová sféra).....	317
8.4	Stylová vrstva	317
8.5	Slohová charakteristika prostředků jednotlivých jazykových rovin.....	319
8.5.1	Slohová charakteristika prostředků zvukové roviny jazyka	319
8.5.2	Slohová charakteristika prostředků roviny morfologické.....	320
8.5.3	Slohová charakteristika prostředků syntaktické roviny textu	322
8.5.4	Slohová charakteristika prostředků lexikálních	323
8.6	Makrokompozice, slohové postupy a útvary	326
8.6.1	Informační (informativní, prostěsdělovací) slohový postup.....	326
8.6.2	Popisný (deskriptivní) slohový postup.....	328
8.6.3	Slohový postup vyprávěcí (narrativní).....	331
8.6.4	Slohový postup výkladový (explikativní).....	332
8.6.5	Slohový postup úvahový	333
8.7	Funkční styly	334
8.7.1	Funkční styl prostěsdělovací (hovorový).....	334
8.7.2	Funkční styl odborný.....	337
8.7.3	Funkční styl publicistický	342
8.7.4	Funkční styl administrativní.....	348
8.7.5	Funkční styl rétorický (řečnický)	349
8.7.6	Funkční styl umělecký (styl umělecké literatury).....	351
9	ZÁKLADNÍ LITERATURA	356
	REJSTŘÍK	361